

VÝZVA K BDĚLOSTI

Kázání ze soboty 25.3.2017 – br. Jiří Beneš

Text: L 12,35-40

Perikopa, která je základem našeho kázání, má název „Výzva k bdělosti“. Je to Ježíšova instruktaž, adresovaná jeho učedníkům a tvoří závěr řeči vybízející k prostému a nenáročnému životu (L 12,22-40). Zde Ježíš učí, k čemu mají a nemají jeho učedníci přikládat svou mysl, do čeho mají a nemají investovat svou pozornost. Říká jim, aby se spokojili s tím, co mají, aby se ve všem spoléhali na Hospodina, že je zajistí, aby žili skromně, nic si nenárokovali a nenechali se ničím spoutat („*prodejte, co máte a rozdejte to*“). Ježíš učedníkům předkládá alternativu k tomu, co žijí – učí je žít v totální odevzdanosti Bohu a závislosti na něm. Jeho výzva, aby do světa, kde žijí, nic neinvestovali, je tak provokativní, že se jí bojíme naslouchat, domyslet, natožpak abychom snad jeho slova vzali vážně.

A po této instruktaži opakovaně a několika způsoby vybízí Ježíš své učedníky k tomu, aby byli v pohotovosti, aby na něco byli připraveni, aby žili aktuální dobou, aby očekávali (L 12,35-40). Mít opásaná bedra je podle ČEP metafora pro připravenost na návštěvu, na uvítání hosta. A rozsvícená lampa jako opak spánku jen tuto pohotovost, očekávání návštěvy zesiluje. Lampa avizuje, že obyvatele jsou doma, jsou vzhůru, čekají. Lampa také hosta již zdaleka upozorňuje, že je očekáván. A rozsvícená lampa mu také ukazuje cestu, kam má jít, kde má otevřené dveře. Svou větu v L 12,35, tj. výzvu k připravenosti na hosty, však Ježíš vzápětí koriguje: jde o výzvu k očekávání jen jednoho hosta, velmi vzácného – majitele usedlosti, na němž jsou existenčně závislí, který je živý – jejich Pána. Oslovení učedníci jsou Ježíšem voláni k tomu, aby mu sloužili tím, že jej budou očekávat dnem i nocí, že na něj budou připraveni, že si nebudou žít po svém (viz. L 12,41-48), že vše podřídí čekání a že se budou chovat, jakoby byl za dveřmi (v blízkosti). Očekávající služebníci věří, že se Pán vrátí. Pán je ten, jemuž patří. Víc o něm Ježíš neřekne, blíže jej neidentifikuje. Jen vztahem, který k němu očekávající služebníci mají – čekají jej, protože jim schází. Pán je na svatbě a může se spolehnout, že ať se vrátí kdykoli, vždycky mu jeho služebníci otevřou. On je potřebuje stejně jako oni jeho (L 12,36).

Vztah, který spolu služebníci a jejich Pán mají, je fascinující. Pán si je jist, že služebníci v jeho nepřítomnosti na něj budou čekat, budou vzhůru, že kvůli němu ani nepůjdou spát a že mu otevřou, až se vrátí. Svěřil jim totiž po dobu své nepřítomnosti svůj majetek. A služebníci si zase jsou jisti, že je Pán neopustí, že se k nim vrátí, že je potřebuje, aby se mu tady starali o to, co je jeho. Touto vzájemnou důvěrou jsou k sobě připoutáni Pán se svými čekajícími služebníky.

Pak Ježíš dvakrát upozorní na to, že toto bdění má hodnotu (L 12,37-38), resp. že bdění je hodnotou, to je onen „*poklad v nebi*“ (L 12,33), ono hledání „*jeho království*“ (L 12,31). To je to, co Pán od svých služebníků potřebuje. Ti bdící jsou „*blahoslavení*“, tj. ti to mají i svého Pána dobré (L 12,37). Co znamená, že jsou „*blahoslavení*“, vyjádří Ježíš obrazem návratu Pána. To se totiž role obrátí: navráťivší se Pán bude obsluhovat své čekající služebníky. Blahoslavení jsou tedy ti, kterým se Pán chce věnovat, jimž bude sloužit, až se vrátí. Sloužit služebníkům je však gesto – Pán se jím se svými služebníky identifikuje. Chová se vůči nim jakoby byl jeden z nich. Pán se tímto svým chováním vůči svým služebníkům odhaluje, identifikuje, představuje – je to ve skutečnosti onen Služebník Hospodinův z prorocství Izajášova. Tak se totiž jejich Pán choval dříve, tj. v době, než odešel na svatbu (L 9,16; 22,15-20; 24,30; J 13,4.5.14). A najednou již není rozdíl, mezi služebníky

a Pánem: Pán je služebník a služebníci jsou páni.

Pánovo jednání je však vícestupné. Svým obsluhováním svých služebníků může vyjadřovat, že své služebníky po svém návratu uvádí do nové role – učíní z nich pány, jak ostatně známe z Da 7,27. A nebo, že po svém návratu pro ně připraví hostinu (L 14,16-24). I tím by se jejich pán identifikoval, kým vlastně on je. A nakonec tuto identifikaci potvrdí v závěru své řeči: Pán je Syn člověka a jeho čekající služebníci jsou jeho aktuálně oslovení a jemu naslouchající učedníci (L 12,40).

Ježíš ve své řeči však dobu Pánova příchodu upřesní dvojím upozorněním v L 12,38-39. Navazuje tak na svá slova o rozsvícené svíci – ta nebyvá rozsvícena ve dne. Pán tedy nepřijde ve dne, nýbrž v noci. I zloději přece chodí v noci (L 12,39). Příběh se zlodějem je překvapivý: Pán se nepřímou identifikuje se zlodějem, který nechce být zpozorován a přichází brát. Pán svůj návrat zobrazí pomocí příchodu zloděje. Příběh však kulhá v tom, že Pán jde do svého (nejde si pro cizí). Ale obrazem příchodu zlodějem možná Pán vyjadřuje, že si jde pro své služebníky. Ti s ním mají počítat – nesmí je překvapit. Jejich Pán možná přijde zamaskován, jakoby byl zloděj a oni musí být na zloděje připraveni. Komě toho, že příběh se zlodějem ilustruje povahu očekávání, bdělosti a připravenosti, tj. strážní služby služebníků, vypovídá cosi i o navracujícím se Pánovi. Ježíš tedy svou řečí ohlašuje, že se určitě vrátí a očekává, že ti, pro které se vrací, k nimž se vrací, budou do setkání investovat své soustředění se, že budou s vracejícím se Pánem počítat, že jej budou očekávat, že na něj budou připraveni, že budou vzhůru, že kvůli němu nebudou spát, protože setkání s ním je mnohem víc, než sladkost spánku. Přesto Ježíšova řeč končí tím, že realita asi bude jiná: „Syn člověka přijde v hodinu, kdy se toho nenadějete“ (L 12,40). To není jen v nejméně vhodnou dobu, ale také nečekaně a velmi překvapivě.

Jak máme tento oddíl číst a jak mu rozumět? Jak se s touto řečí vyrovnat? A proč? Čteme zde přece, že Ježíš mluví jen se svými učedníky. A mluví s nimi, jakoby oni již byli těmi, jimž Pán schází, protože je již na jakési svatbě. Ale reálně s nimi jejich Pán stále je. Takže on je touto řečí připravuje na dobu, až s nimi on, jako jejich Pán nebude. Jeho řeč se týká doby, která pro učedníky teprve nastane. A ujišťuje je, že se jako jejich Pán ze svatby určitě vrátí. Pokud se i my necháme slovy Ježíšovými oslovit pak až sem může i pro nás jeho řeč představovat výzvu k očekávání, mobilizaci pozornosti, slib návratu Pána, ujištění o setkání s Pánem či upozornění na překvapení z jeho příchodu. Ale realita je taková, že ti oslovení se návratu Pána ze svatby nedočkali. Ani jejich děti. A dnes to vypadá, že je na té svatbě už nějak moc dlouho. Není proto jeho řeč dnes již jen jitrním planých nadějí? Jak vydržet celoživotní bdění? Máme-li Ježíšovou výzvu být osloveni i my, jak dostát jeho nároku na bdění a to s tak dlouhou zkušeností marného čekání? Nejsme touto perikopou konfrontováni s něčím, co je nad naše možnosti? S něčím, co ani není zcela racionálně dostupné? Není lepší číst tato slova jen jako dokument o minulém rozhovoru, počítat se trochu v textu a vůbec jej nezpřítomňovat, aby pro nás neztratila svou důvěryhodnost? Jak se dnes s Ježíšovou řečí máme vyrovnávat, když jeho slova nemají mít jen informativní podobu? To všechno znamená, že nás Ježíšova slova provokují a my s nimi musíme zápasit. Nutí nás uvědomovat si, že na to vlastně nemáme, abychom jim dostáli. Nutí nás uvědomovat si, že není v našich silách tak dlouho čekat. Že už by se měl co nejdříve vrátit a zbavit nás všech těchto tenzí. Pane, už jsi pryč moc dlouho a my jsme svou bdělost už ztratili. Bojíme se, aby ses vůbec vrátil. Nepřijdeš-li brzy, už Tě možná vůbec nebude mít kdo čekat.

Amen